

Pensionspolicy 2024- tillsvidare

Diarienummer: KS-2023/206

Paragraf: § 69

Beslutsinstans:

Kommunstyrelsen

Beslutsdatum: 2024-04-15

Informationsklassning: 1

Dokumentansvarig:

Löneenheten

Giltighetstid: 2024-05-01-

Tillsvidare

Föregående diarienummer:

18/KS

Föregående beslutsdatum:

2018-12-17

Föregående beslutsinstans:

Kommunstyrelsen

Föregående paragraf: § 186

Pensionspolicy 2024 - tillsvidare

Inledning

Tjänstepensionsavtalen för anställda samt bestämmelser för förtroendevalda innehåller möjligheter till lokala överenskommelser. Pensionspolicyn beskriver det kommunen beslutat ska gälla i specifika pensionsfrågor, vilka pensionsmöjligheter anställda och förtroendevalda kan omfattas av samt hur kommunen tryggar sina pensionsåtaganden.

Pensionspolicyn ska användas som en aktiv del i kommunens personalpolitik i syfte att stärka möjligheten att rekrytera och behålla kompetent personal.

Uppdatering

Denna pensionspolicy gäller tillsvidare. Under 2026 ska pensionspolicyn ses över och vid behov uppdateras. Pensionspolicyn kan ses över tidigare om det sker större förändringar i kommunen, eller vid förändringar i lagar och kollektivavtal som har påverkan på pensionsområdet.

Principiellt viktiga förändringar i pensionspolicyn beslutas av kommunfullmäktige, mindre justeringar beslutas av kommunens pensionsmyndighet.

Beslutsordning

Kommunens pensionsmyndighet är högsta beslutande organ när det gäller de anställdas pensionsvillkor och beslutar i övergripande och principiella pensionsfrågor.

Kommunens pensionsmyndighet är även pensionsmyndighet när det gäller de förtroendevaldas pensionsvillkor.

Beslutanderätt i specifika pensionsfrågor regleras i kommunens delegationsordning.

Pension till anställda

Inledning

Från och med 1 januari 2023 gäller pensionsavtalet AKAP-KR för samtliga anställda. Undantagna är anställda med förmånsbestämt pensionsintjänande som aktivt väljer att stanna kvar i KAP-KL, anställda födda 1957 eller tidigare samt anställda med beviljad särskild avtalspension. Anställda med sjukersättning- eller aktivitetsersättning beviljad före 2006 stannar kvar i det tidigare pensionsavtal som gällde vid den aktuella tidpunkten.

Till och med 31 december 2022 gällde pensionsavtalet AKAP-KL för anställda födda 1986 eller senare. För anställda födda tidigare gällde pensionsavtalet KAP-KL till och med samma datum.

Pensionsavgift till avgiftsbestämd ålderspension

Medarbetare som tillhör AKAP-KR och som tjänat in pension som understiger aktuellt lägsta belopp per halvår får ingen pensionsavsättning. Det intjänade beloppet utbetalas istället på lönen. Premier under aktuellt gränobelopp betalas inte ut.

Möjlighet till minskad arbetstid för äldre anställda

I syfte att stödja arbetslinjen och därmed öka förutsättningarna för äldre anställda att arbeta längre, samt i kompetensförsörjningssyfte eller vid särskilda skäl, erbjuder kommunen möjlighet till minskad arbetstid för äldre anställda med bibehållet tjänstepensionsintjänande.

Kriterier

Möjligheten gäller tillsvidareanställda medarbetare som uppnått lägsta ålder för att ta ut allmän pension enligt Pensionsmyndigheten. Medarbetaren tillåts minska sin arbetstid till lägst 75 procent av heltid, minskningen är permanent och kan alltså inte återtas.

Arbetstidsminskningen kan göras i maximalt två steg. Vid minskning i ett andra steg fortsätter tjänstepensionsberäkningen att baseras på den ursprungliga tillsvidareanställningen och sysselsättningsgraden. Som

tjänstepensionsgrundande lön räknas aktuell lön omräknad till den sysselsättningsgrad som gällde före omregleringen.

Tjänstledighet (hel eller partiell) som tagits ut senaste 12 månaderna, minskar anställningens sysselsättningsgrad som ligger till grund för minskad arbetstid.

Denna lön ska förändras procentuellt med faktiska löneökningar.

Lön betalas ut efter den faktiska arbetstiden. Det fortsatta intjänandet till tjänstepensionen behålls oförändrat fram till dess tjänstepensionen räknas som färdigintjänad enligt KPA.

I samband med arbetstidsminskningen omregleras anställningen. Den anställde ska så långt det är möjligt behålla tidigare arbetsuppgifter, men i mindre omfattning.

För att åtgärdens syfte inte ska förfelas, får den anställde inte ta annat arbete samtidigt som arbetstiden i kommunen minskas.

Beslut

Arbetstidsminskningen beviljas efter individuell prövning med hänsyn tagen till förutsättningarna i verksamheten.

Beslut fattas av pensionsansvarig, efter tillstyrkan från respektive enhetschef.

Kostnaden för arbetstidsminskningen belastar den nämnd där den anställde haft sin anställning.

Information/övrigt

Arbetstidsminskningen kan komma att påverka den anställdes allmänna pension, socialförsäkringsförmåner och ersättningar från avtalsförsäkringarna eftersom den kontanta lönen blir lägre. Kommunen kompenserar inte för denna påverkan.

Anställda som uppnått högsta LAS åldern

I syfte att stödja arbetslinjen och i kompetensförsörjningssyfte, erhåller den anställde som tillträder anställningen efter den i 32 § LAS angivna åldern motsvarande belopp för pensionsavgift till avgiftsbestämd pension enligt AKAP-KR i samband med den månadsvisa löneutbetalningen.

Lönevaxling till pension

Samtliga tillsvidareanställda har möjlighet att löneväxla till pension via ett överenskommet månatligt bruttolöneavdrag. Erbjudandet syftar till att stärka kommunens möjlighet att attrahera och behålla kompetenta medarbetare.

Kostnadsneutralitet

Löneväxlingen ska vara kostnadsneutral för kommunen. Anställda som löneväxlar får därför ett tilläggsbelopp. Kostnadsneutraliteten innebär också att löneväxlingen inte ska påverka den anställdes ordinarie tjänstepension. Bruttolönen före växling ska därför även fortsättningsvis vara pensionsgrundande för tjänstepensionen.

Bruttolönen före växling ska även ligga till grund för framtida lönerevisioner samt vid beräkning av lönerelaterade tillägg och avdrag, till exempel semesterlönstillägg och sjuk-avdrag.

Tilläggsbelopp

Tilläggsbeloppets storlek ses över och fastställs inför varje årsskifte. Beloppet grundar sig på lagstadgade arbetsgivaravgifter, särskild löneskatt samt avgifter till avtalsförsäkringarna, med undantag för tjänstepension. Tilläggsbeloppet betalas tillsammans med det överenskomna löneväxlingsbeloppet till en tjänstepensionsförsäkring.

Exempel: För en anställd som minskar sin bruttolön med 1 000 kronor betalas 1 059 kronor till en tjänstepensionsförsäkring beräknat på aktuella uppgifter för år 2022.

Kriterier

Lägsta belopp att växla är 400 kronor och maximalt får 20 procent av bruttolönen per månad växlas. Den anställda väljer själv om beloppet ska sparas i traditionell försäkring eller fondförsäkring och om försäkringen ska tecknas med återbetalningsskydd. Försäkringsbolag anvisas av kommunen.

Löneväxling görs endast de månader det finns lön att dra det överenskomna beloppet från. Om det inte går att verkställa bruttolöneavdraget, till exempel vid sjukdom, föräldraledighet eller tjänstledighet, görs uppehåll i löneväxlingen.

Den anställda kan ändra löneväxlingsbelopp en gång per år efter en varseltid om tre månader.

Kommunen och den anställda har en ömsesidig rätt att avsluta löneväxlingen efter en uppsägningstid på tre månader. Om förutsättningarna för löneväxlingserbjudandet förändras på grund av ändringar i lag eller centralt kollektivavtal har den anställda och kommunen en ömsesidig rätt att säga upp löneväxlingen med omedelbar verkan.

Pensionsåldern i försäkringen gäller och löneväxlingen avslutas när den aktuella åldern uppnåtts.

Löneväxlingen ska regleras i ett individuellt avtal mellan kommunen och den anställde.

Information/övrigt

Löneväxlingen kan komma att påverka den anställdes allmänna pension, socialförsäkringsförmåner, sjukpenninggrundande inkomst och ersättningar från avtalsförsäkringarna eftersom dessa ersättningar baseras på faktiskt utbetald lön. Lönevaxling lämpar sig därför i första hand för den som även efter växlingen har en årslön som överstiger 8,07 inkomstbasbelopp.

Särskild avtalspension för anställda inom räddningstjänsten

Samordning

Förvärvsinkomst från annan arbetsgivare än kommunen upp till två prisbasbelopp per år, undantas från samordning med särskild avtalspension. Förvärvsinkomst som överstiger denna nivå ska samordnas enligt KAP-KL § 36.

Förvärvsinkomst från arbete som den anställde hade innan ansökan om särskild avtalspension, är dock undantaget från samordning enligt reglerna i KAP-KL § 36 mom. 3.

Information/övrigt

Avgång eller arbetstidsminskning med särskild avtalspension kan komma att påverka allmän pension, socialförsäkringsförmåner och ersättningar från avtalsförsäkringarna. Kommunen kompenserar inte den anställde för denna påverkan.

Alternativa pensionslösningar

Alternativ AKAP-KR

I syfte att stärka kommunens möjlighet att rekrytera och behålla högre chefer i konkurrens med andra arbetsgivare, erbjuder kommunen i AKAP-KR möjlighet till alternativ pensionslösning.

Erbjudandet omfattar förvaltningschefer och arbetstagare med motsvarande funktion. Med motsvarande funktion avses arbetstagare med motsvarande befogenheter som förvaltningschef och som agerar på direkt uppdrag av styrelse, nämnd eller annat politiskt organ samt att detta framgår av arbetstagarens anställningsavtal. Alternativ AKAP-KR kan vända sig till

annan anställd i särskilt fall, efter beslut av kommunens pensionsmyndighet. I övrigt tillåter kommunen inget nytt val av alternativ AKAP-KR. De medarbetare som idag har en aktiv alternativ AKAP-KR kvarstår med detta val.

Alternativ KAP-KL

Kommunen tillåter inget nytt val av alternativ KAP-KL, de medarbetare som idag har en aktiv alternativ KAP-KL kvarstår med detta val så länge som anställningen i kommunen består.

Medarbetare som beviljats partiell sjukersättning före 1998

Medarbetare som beviljats sjukersättning på deltid före ikraftträdandet av PFA 98 omfattas av det gamla pensionsavtalet PA-KL. Avtalets konstruktion, i kombination med reallöneutveckling som skett sedan 1990-talet och den reformerade allmänna pensionen, gör att en del av dessa medarbetare riskerar att få en mycket låg tjänstepension trots många år som anställd i Motala kommun.

Alternativ beräkning

För medarbetare som omfattas av PA-KL på grund av partiell sjukersättning och har fortsatt deltidsanställning i kommunen fram till pensionsavgången, tillämpar Motala kommun alternativ beräkning.

Den alternativa beräkningen innebär att en livränta enligt PA-KL§15 beräknas per avgångstidpunkten från anställningen med följande anpassningar:

- Pensionsunderlaget utgörs av vid pensionstidpunkten faktiskt utbetald lön omräknad till heltid.
- Aktuellt inkomstbasbelopp används istället för förhöjt prisbasbelopp vid fastställande av gränsen för 7,5, 20 respektive 30 basbelopp

Om livräntan beräknad på detta sätt överstiger kompletteringspensionen beräknad enligt kollektivavtalet, utges mellanskillnaden som en livsvarig pensionsförstärkning som årligen indexeras med prisbasbeloppets storlek.

Förmånens storlek ska årligen indexeras med prisbasbeloppets förändring (i likhet med t ex förmånsbestämd ålderspension eller intjänad pensionsrätt (IPR)).

Omställning

Särskild avtalspension enligt överenskommelse

Särskild avtalspension enligt överenskommelse är ett arbetsgivarinstrument och ska användas med återhållsamhet vid omställning samt vid särskilda skäl av annan karaktär. Särskild avtalspension kan betalas ut på heltid eller deltid efter individuell överenskommelse mellan arbetsgivare och anställd.

Särskild avtalspension ska följa reglerna i KAP-KL.

Kriterier

- Den anställda ska ha fyllt 63 år.
- Vid övertalighet ska den befattning som lämnas inte återbesättas.

Särskild avtalspension ska beräknas på ett pensionsunderlag (genomsnittslön) enligt KAP-KL:s regler. Pensionsnivån fastställs enligt KAP-KL § 34 mom.2.

Pensionsavgift till avgiftsbestämd ålderspension ska fortsätta att betalas under tid med särskild avtalspension. Pensionsavgiften beräknas på samma sätt som för arbetstagare inom räddningstjänsten.

Pension på deltid betalas ut i en omfattning som motsvarar arbetstidsminskningen. Möjligheten gäller till 65 års ålder, men kan om synnerliga skäl föreligger, efter förnyat beslut förlängas till den i 32a § LAS angivna åldern.

Pensionsgrundande tid för förmånsbestämd ålderspension fortsätter i förekommande fall att tillgodoräknas och rätten till efterlevandepension bibehålls under tid med särskild avtalspension.

Utbetalning

Särskild avtalspension betalas ut från den överenskomna tidpunkten till 65 års ålder. Utbetalningen upphör tidigare om intjänad pensionsrätt 1997-12-31 eller förmånsbestämd ålderspension börjar betalas ut.

Vid pension på deltid upphör utbetalningen i det fall sysselsättningsgraden ändras eller arbetstagaren avgår från den kvarvarande delen av anställningen. Detta regleras i KAP-KL § 32 mom.1.

Samordning

Särskild avtalspension ska samordnas med förvärvsinkomst på samma sätt som för arbetstagare inom räddningstjänsten. Två prisbasbelopp per år undantas dock från samordning. Pensionen minskas därefter med 73,5 procent av återstående del av förvärvsinkomsten i enlighet med KAP-KL § 36 mom. 1 och 5.

Arbetstagaren är skyldig att lämna de uppgifter om samordningsbara ersättningar, inkomster, oavlönat arbete mm som behövs för beräkning av pension enligt kommunens anvisningar i enlighet med KAP-KL § 37.

Beslut

Beslut om särskild avtalspension fattas av kommunens pensionsmyndighet efter tillstyrkan och kostnadsberäkning från respektive förvaltningschef.

Kostnaden för särskild avtalspension belastar den nämnd där den anställde haft sin anställning.

Information/övrigt

Avgång eller arbetstidsminskning med särskild avtalspension kan komma att påverka allmän pension, socialförsäkringsförmåner och ersättningar från avtalsförsäkringarna. Kommunen kompenserar inte den anställde för denna påverkan.

Pensionsförstärkning vid förtida uttag

Anställda kan i särskilda fall beviljas ett tilläggsbelopp som förstärkning till pensionen före 65 år.

Pensionsförstärkning kan övervägas vid omställning samt vid särskilda skäl av annan karaktär. En förutsättning är att den anställde uppnått lägsta ålder för att ta ut allmän pension enligt Pensionsmyndigheten och avgår med förtida uttag av tjänstepensionen före 65 år.

Pensionsförstärkning vid omställning

Vid omställning är tilläggsbeloppets storlek 15 procent och beräknas på den överenskomna grundlönen vid datum för överenskommelsen. Tilläggsbeloppet är detsamma under hela utbetalningstiden, ingen indexering ska ske.

Pensionsförstärkning vid särskilda skäl av annan karaktär

Tilläggsbeloppet vid pensionsförstärkning på grund av särskilda skäl av annan karaktär fastställs i varje enskilt fall och är detsamma under hela utbetalningstiden, ingen indexering ska ske.

Utbetalning

Beloppet betalas ut varje månad via kommunens pensionsadministratör, från avgången och längst till 65 års ålder. Anställningen upphör i samband med pensionsavgången. Inget ytterligare tjänstepensionsintjänande sker därefter.

Beslut

Beslut om pensionsförstärkning vid förtida uttag fattas efter individuell prövning. Beslutet fattas av kommunens pensionsmyndighet efter tillstyrkan och kostnadsberäkning från respektive förvaltningschef.

Kostnaden för pensionsförstärkning belastar den nämnd där den anställde haft sin anställning

Information/övrigt

Uttag i förtid med pensionsförstärkning kan komma att påverka allmän pension, socialförsäkringsförmåner och ersättningar från avtalsförsäkringarna. Kommunen kompenserar inte den anställde för denna påverkan.

Avgångsvederlag

I syfte att lösa olika personalfrågor vid omställning eller vid särskilda skäl av annan karaktär, kan kommunen utge ett avgångsvederlag.

Kriterier

För anställda som beviljats avgångsvederlag kan överenskommelse träffas om inbetalning till tjänstepensionsförsäkring istället för kontant utbetalning. Möjligheten gäller hela eller delar av avgångsvederlaget. Vid inbetalning till tjänstepensionsförsäkring ska beloppet som betalas till försäkringen ökas med ett tilläggsbelopp som motsvarar skillnaden mellan sociala avgifter och särskild löneskatt.

Överenskommelse om inbetalning till pensionsförsäkring ska göras innan beloppet varit möjligt för individen att förfoga över, det vill säga innan eller senast i samband med att överenskommelsen skrivits under.

Försäkringsbolag anvisas av kommunen.

Beslut

Beslut om avgångsvederlag fattas i varje enskilt fall och erbjuds främst i situationer där det inte fungerar att använda sig av olika pensionslösningar.

Anställningen upphör i och med beslut om avgångsvederlag. Företrädesrätt till återanställning, enligt LAS § 25, gäller ej.

Kostnaden för avgångsvederlag belastar den nämnd där den anställde haft sin anställning.

Pension till förtroendevalda

Inledning

För förtroendevalda enligt 4 kap 1 § Kommunallagen (ledamöter och ersättare i fullmäktige, nämnder och fullmäktigeberedningar samt revisorer) regleras pensions- och omställningsvillkor i antingen PBF eller OPF-KL, beroende på uppdragets omfattning och när det tillträdde.

Förtroendevalda som före 2014 års val tillträtt uppdrag som omfattar minst 40 % av heltid omfattas av PBF, medan OPF-KL gäller för övriga förtroendevalda, med de begränsningar som anges i bestämmelserna. Ledamöter i styrelsen för kommunens bolag omfattas inte av PBF/OPF-KL i dessa uppdrag.

Förtroendevalda med uppdrag på hel- eller deltid

Heltidsarvoderade politiker

Förtroendevalda som har uppdrag om sammanlagt minst 40 % av heltid och som omfattas av PBF tjänar under sin uppdragstid in en ålderspension som utbetalas efter ansökan när den förtroendevalda avgått från sitt uppdrag och fyllt 65 år. Vid tidigare avgång från uppdraget kan den förtroendevalda ha rätt till avgångsersättning eller visstidspension som ekonomisk trygghet. PBF innehåller även regler om ersättning vid beviljad sjukersättning, samt till de efterlevande vid den försäkrades bortgång.

Förtroendevalda som har uppdrag om sammanlagt minst 40 % av heltid och omfattas av OPF-KL tjänar även de in ålderspension och har ett ekonomiskt skydd vid beviljad sjukersättning samt till de efterlevande. Om en sådan förtroendevald avgår före pensionsåldern, kan denna förtroendevalde ha rätt till dels ett ekonomiskt omställningsstöd, dels aktiva omställningsinsatser för att öka den egna anställningsbarheten.

Fritidspolitiker

Förtroendevalda vars uppdrag sammanlagt omfattar mindre än 40 % av heltid omfattas enbart av pensionsbestämmelserna i OPF-KL.

Beslut

Pensionsmyndigheten fastställer anvisningar för bland annat ansökan, finansiering av aktiva omställningsinsatser och/eller ekonomiskt omställningsstöd samt hantering av eventuell kvalifikationstid.

Pensionsbestämmelser

Den pensionsgrundande inkomsten beräknas varje kalenderår och baserar sig

på den förtroendevaldes årsarvode, sammanträdesersättning samt andra i det pensionsgrundande uppdraget utgivna kontanta ersättningar. I den pensionsgrundande inkomsten i uppdraget ingår inte ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Pensionsavgiften är 4,5 % på pensionsgrundande inkomst upp till 7,5 inkomstbasbelopp, för pensionsgrundande inkomst över denna nivå är pensionsavgiften 30 %.

Pensionsavgiften skuldförs årligen i kommunens balansräkning som intjänad pensionsbehållning.

Ersättning för förlorad tjänstepensionsförmån

Förtroendevald som inte fullgör uppdrag på heltid eller betydande del av heltid har enligt kommunallagen rätt till skälig ersättning för de arbetsinkomster och ekonomiska förmåner som de förlorar i sin ordinarie sysselsättning på grund av uppdraget.

Kommunen betalar en schabloniserad pensionsersättning som utgör 4,5 procent beräknad på förlorad arbetsförtjänst. Pensionsersättningen betalas till en traditionell tjänstepensionsförsäkring en gång per år.

Ovanstående ersättningsregler gäller för uppdragstid fr. o m 2015-01-01.

Pensionsinformation

Enligt AKAP-KR och KAP-KL är arbetsgivaren ansvarig för att anställda informeras om pensionsförmåner som tjänas in i anställningen. Kommunen tillhandahåller pensionsinformation enligt nedan.

Information om pensionsval och valblankett

Anställda som ska välja försäkringsbolag för den avgiftsbestämda ålderspensionen för första gången får information och valblankett från kommunens externa valcentral.

Årlig premieuppgift

Anställda får varje år digital information från kommunens externa valcentral med uppgift om pensionsgrundande lön och hur stor premie som avsatts till den avgiftsbestämda ålderspensionen.

Årlig pensionsprognos och värdebesked

Anställda får varje år en digital pensionsprognos med information om intjänade pensionsförmåner i anställningen.

Den anställde får också varje år ett värdebesked från det försäkringsbolag som hon eller han har valt för sin avgiftsbestämda ålderspension.

Nyanställda

Nyanställda i kommunen får via sin introduktion ett informationsmaterial som kortfattat beskriver tjänstepensionen, möjligheten att löneväxla samt vem man kan vända sig till med pensionsfrågor.

Information

Kommunen erbjuder informationsträffar och information via kommunens intranät.

Syftet är att informera om pensionsavtalens regler, det individuella valet samt öka medvetenheten om individens ansvar för sin framtida pension.

Övrigt

Anställda och förtroendevalda kan vända sig direkt till kommunens pensions-
handläggare med individuella pensionsfrågor.

Allmän pensionsinformation återfinns på kommunens intranät.

Ansökan om pension

Anställda

Anställda ska lämna en skriftlig ansökan om pensionsavgång till närmaste chef senast fyra månader före planerad pensionsavgång.

För begäran om utbetalning av den avgiftsbestämda ålderspensionen ska den anställda vända sig till det försäkringsbolag som valts.

För begäran om utbetalning av allmän pension ska den anställda vända sig till Pensionsmyndigheten.

Förtroendevalda

Förtroendevalda ska lämna skriftlig ansökan till pensionsansvarig senast fyra månader innan önskad utbetalning av pension.